

Culemborg

Startnotitie:
Kansrijk opgroeien -
'12 jaar en ouder'

December 2021

Versie 6

Bestuurlijk opdrachtgever: Sascha Baggerman

1. Inleiding

Als het gaat om kansrijk opgroeien, het ontwikkelen van talenten en versterken van identiteit, participatie op het gebied van sport en cultuur, het behalen van schooldiploma's en het vinden en houden van werk, zien we dat er in Culemborg van alles gebeurt. Samen met grote verscheidenheid aan partners zijn in recente jaren veel mooie initiatieven vormgegeven en ontwikkeld¹ voor jeugdigen jong en oud en zetten we mooie stappen in het samenbrengen van onderwijs en zorg.

Toch heeft de nadruk van het positief jeugdbeleid 'Kansrijk Opgroeien' tot nu toe voornamelijk gelegen op de het jonge kind, 0 tot 12 jaar. Met motie 'Samenhangende aanpak: Meer kansen voor jongeren' heeft de gemeenteraad aandacht gevraagd voor een integraal jongerenbeleid. Juist nu we te maken hebben met een coronapandemie, waarvan de impact en duur nog niet in zijn geheel is te overzien en de maatschappij steeds complexer lijkt te worden, is er behoefte aan een gemeenschappelijk kader. Welke gezamenlijke ambities streven we na en waar gaan we samen met onze samenwerkingspartners de schouders onder zetten?

Deze startnotitie kan worden gezien als raamwerk voor de op te leveren **beleidsnotitie kansrijk opgroeien jongeren 12 en ouder**. De uiteindelijke beleidsnotitie zelf, geeft maatschappelijk partners zicht op de ambities die de raad de komende jaren heeft op het gebied van jongeren én welke prioriteiten zij hierin stelt. Hiermee streven we naar effectievere/versterkte preventie waarbij middelen **gericht** kunnen worden ingezet, we doelen kunnen stellen en realiseren (richting geven) en waarmee we het bestaande kunnen uitbouwen, versterken, ombuigen of heroverwegen. Deze startnotitie schetst onze aanpak om hiertoe te komen en welke randvoorwaarden daarbij een rol spelen.

¹Bijlage 1: Inventarisatiedocument: Aanbod preventief jeugdbeleid 12+

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Aanleiding en voortraject	4
2.1 Jongeren in Culemborg	4
2.2 Uitgangpunt: Een positief beleid	5
2.2 Onderwijs als vindplek en samenwerkingspartner	6
2.4 Reikwijdte positief jeugdbeleid	6
2.4.1 Leren en ontwikkelen	7
2.4.2 Mentaal welbevinden en weerbaarheid	7
2.4.3 Toekomstdromen en rondkomen	8
2.4.5. <i>Vrije tijd</i>	9
2.4.6. <i>Wonen</i>	9
3. Maatschappelijk effect	11
3.1 Wat levert het op voor onze inwoners?	11
3.2 Methodiek van het kwaliteitskompas	11
4. Proces en resultaten	12
5. Communicatie en participatie	13
5.1 Betrokken actoren	13
5.2 Communicatiedoelen	13
6. Risico's	14
6.1 Afbakening en focus	14
6.2 Capaciteit	14
6.3 Corona	14
7. Financiën	15
7.1 Globale kostenraming	15
7.2 Personele Inzet	15
7.3 Financiële middelen uitvoeringsprogramma kansrijk opgroeien 12+	15

2. Aanleiding en voortraject

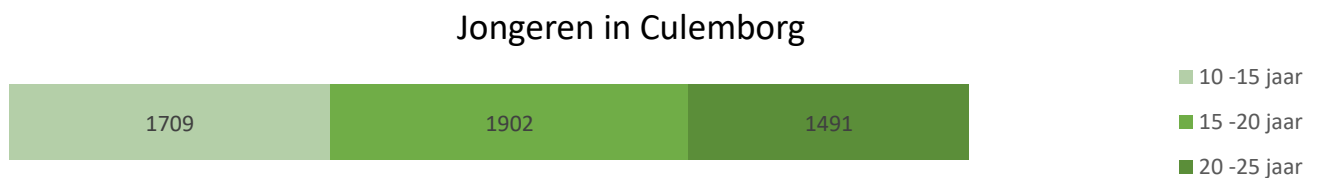
In december 2020 heeft de Raad het beleidsplan Sociaal Domein 2021 – 2024 vastgesteld. Dit beleidsplan behelst de visie op de basis van ons Culemborgs sociaal domein, de uitgangspunten voor de transformatie en de transformatieagenda;

“Onze stip op de horizon is de volgende: Iedereen die in Culemborg woont, heeft volop gelegenheid om zich te ontwikkelen op één of meerdere levensdomeinen. Want door jezelf te ontwikkelen, doe je mee aan de Culemborgse samenleving. Omdat de jeugd de toekomst heeft, gaat onze aandacht extra uit naar het hierin begeleiden van Culemborgse kinderen en jongeren. We willen hen laten opgroeien tot zelfstandige burgers.”

Het aan het beleidsplan verbonden uitvoeringsplan ‘doorontwikkeling sociaal domein’ kent vier programmalijnen, waaronder ‘Versterken van de sociale basis’. Binnen deze programmalijn wordt invulling gegeven aan het formuleren van nieuw positief jeugdbeleid: Kansrijk Opgroeien 12 jaar en ouder.

2.1 Jongeren in Culemborg

Bijna 11% van de jongeren in Culemborg is tussen de 15 en 25 jaar. Maar zet een 15-jarige, een 20-jarige en een 25-jarige naast elkaar en je ziet dat er heel verschillende vraagstukken spelen. De vindplekken en samenwerkingspartners verschillen in grote mate evenals de verantwoordelijkheid van gemeente hierin². In het nieuw te formuleren beleid richten we ons op jongeren van 12 jaar en ouder. We kiezen er bewust voor om de leeftijdsgrens niet verder af te bakenen; het geeft ons de ruimte om samen met partners te bepalen op welke gebieden onze aandacht het meest wordt gevraagd.

Dit betekent dat het nieuwe beleid zowel ‘pubers’ als ‘jong-adolescenten’ raakt. En dat is niet zo gek. Juist deze transitiefase draagt eraan bij dat jongeren in deze periode zich onzeker, zoekend en kwetsbaar voelen. Hierdoor kunnen zij dus juist in deze levensfase wel wat extra hulp en ondersteuning gebruiken. Dat het puberbrein anders in elkaar zit dan die van volwassenen is inmiddels breed geaccepteerd en wordt mooi samengevat door het volgende stukje van de hersenstichting³:

De volledige ontwikkeling van de hersenen begint al ver voor de geboorte en loopt door tot ten minste het 25e levensjaar. Bij de geboorte zijn bijna alle hersencellen (neuronen) al aanwezig. Na de geboorte neemt het aantal verbindingen tussen neuronnen explosief toe. Tijdens de pubertijd vindt er een snoeiproces plaats om alleen de nuttige verbindingen te behouden en de communicatie in de hersenen te optimaliseren. De verbindingen tussen neuronnen die niet actief zijn, verdwijnen. Verbindingen die veel worden gebruikt, worden juist versterkt.

² Bijlage 2: Wettenschema voor kinderen en jongeren

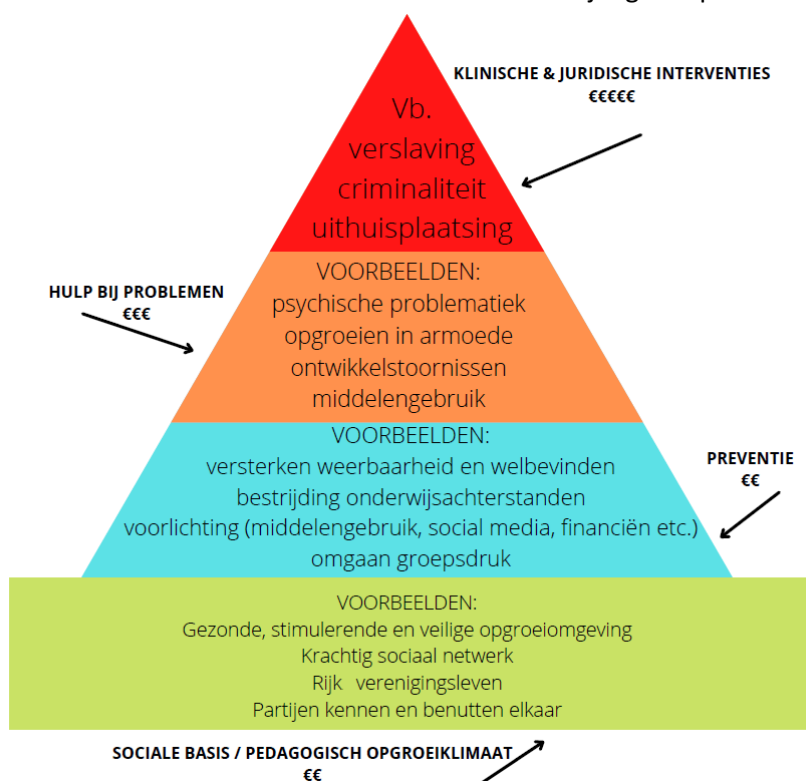
³ www.hersenstichting.nl/alles-over-hersenen/de-hersenen/puberhersen

Deze optimalisering van de hersenen verloopt niet in alle hersengebieden tegelijkertijd. De emotionele hersengebieden zijn eerder aan de beurt dan de rationele hersengebieden. De emotionele hersengebieden worden extra geprikkeld door hormonen. De rationele hersengebieden zijn nog niet sterk genoeg om de hypergevoeligheid van de emotionele hersengebieden onder controle te houden. Puberhersen zijn dus tijdelijk uit balans. Dat dit gevolgen heeft voor hun gedrag, zal u niet verbazen.

2.2 Uitgangspunt: Een positief beleid

Gesprekken over jongeren krijgen vaak als vanzelf een negatief karakter. Vaak worden zij geassocieerd met hangjeugd en de overlast hiervan. En als het al over de jeugdigen zelf gaat staan problemen vaak centraal: de toename van JGGZ-gebruik, eetproblematiek, alcohol en middelenmisbruik, verzuim en (beginnende) criminaliteit. De gevaren voor jongeren lijken soms oneindig. Wij sluiten onze ogen hier niet voor. Vele professionals zijn dagelijks in onze gemeente bezig om problemen te signaleren en jongeren met problemen zo goed mogelijk te ondersteunen.

Maar, je zou bijna vergeten dat het met het overgrote merendeel van alle jongeren in onze gemeente gewoon goed gaat. Maar liefst 86% van de jongeren in Culemborg⁴ geven aan zich vaak (zeer) gelukkig te voelen. Zij doen mee in de samenleving, hebben vrienden, een gelukkig gezinsleven en ontwikkelen zich zoals dat hoort. Trendanalyses onderwijs⁵, jeugdhulp⁶ en gezondheid⁷ beaamen dit beeld. Met de meeste jongeren gaat het goed, maken geen gebruik van jeugdhulp, er zijn weinig schoolverlaters, wordt weinig verzuimd en de meeste jongeren zijn gezond en bewegen goed. Wij moeten er dan ook voor waken om 'de jeugd' te problematiseren.

Bij het vormgeven van nieuw jongerenbeleid richten we ons op de ambitie om deze groep te vergroten. Door jongeren zonder, of met lichte, 'normale' leeftijdseigen problematiek te ondersteunen proberen wij, daar waar mogelijk, zwaardere hulpvragen te voorkomen.

Een veelgebruikt weergave van inzet in het jeugddomein is de preventiepiramide. **Preventief en positief jeugdbeleid** richt zich op de blauwe en groene laag, **curatief jeugdbeleid** richt zich op de oranje en rode laag van de piramide.

⁴ Bijlage 3 – (selectie van-) GGD Jeugdmonitor 2020

⁵ Bijlage 4 – (selectie van-) Dashboard Jeugd

⁶ Bijlage 5 – (selectie van-) Dashboard Onderwijs

2.2 Onderwijs als vindplek en samenwerkingspartner

Kinderen en jongeren brengen veel tijd door op school in hun vormende jaren en school is zodoende bij uitstek een omgeving waar eventuele problemen vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd. We noemen het onderwijs ook wel ‘vindplek’. Het onderwijs is daarom een belangrijke samenwerkingspartners als het gaat om preventief jeugdbeleid.

Gemeente Culemborg huisvest twee grote VO-scholen (in totaal zes vestigingen): O.R.S Lek & Linge en het Koningin Wilhelmina College (KWC). Alle schoolniveaus worden aangeboden in Culemborg, van praktijkonderwijs tot tweetalig gymnasium waarbinnen ook vrijeschool- en Agora-onderwijs. Van de meer dan 4000 leerlingen totaal komt bijna 40%⁸ uit Culemborg, wat betekent dat het merendeel van de jongeren die in Culemborg onderwijs volgt uit een buurgemeente komt. Het voortgezet onderwijs vervult dus een regionale functie. Dit betekent ook dat we met interventies en inzet met en op de VO-scholen ook veel jongeren buiten de gemeentegrenzen bereiken. Dat is geen obstakel, maar vraagt in sommige gevallen wel extra afstemming met Culemborgs buurgemeenten en organisaties.

Binnen de interne zorgstructuur op het VO zijn de mentor en de zorg-coördinator het eerste aanspreekpunt voor een jongere. Daarnaast kan deze bestaan uit een counselor en/of orthopedagoog. Soms heeft de jongere meer hulp nodig. Het zorg-adviesteam (ZAT) vormt de kern van de externe zorgstructuur. De jeugdarts/verpleegkundige, de leerplichtambtenaar en het schoolmaatschappelijk werk/sociaal wijkteam nemen hier onder andere zitting in. Vanuit een gezamenlijk project tussen de VO-scholen en de gemeente Culemborg worden in schooljaar 2021/2022 beide ZAT's versterkt door een psychologe vanuit Karakter.

Er is in Culemborg geen middelbaar- of hoger onderwijs. Mogelijk verklaart dit voor een deel waarom het aantal jongeren tussen de 20 en 25 jaar sterk afneemt. Uit recente verhuisdata⁹ blijkt dat jaarlijks ongeveer 300 jongeren in de leeftijdscategorie 18 tot 25 jaar verhuizen. In 2019 gingen zij voornamelijk naar Utrecht (15 %), West-Betuwe (8%) en Amsterdam en Buren (beide 6%).

2.4 Reikwijdte positief jeugdbeleid

De leefwereld van een jeugdige laat zich niet vatten binnen een systeemwereld van een (lokale-) overheid. Jeugdbeleid raakt niet alleen het sociaal domein, maar ook ontwikkelingen binnen het leefbaarheidsdomein, het fysieke domein en veiligheidsdomein. Zodoende streven we naar een domein-overstijgende aanpak, maar vanuit een gezamenlijk vertrekpunt, om vanuit dit overzicht prioriteiten te kunnen stellen.

Om te komen tot een gezamenlijk vertrekpunt maken we onderscheid tussen verschillende leefdomeinen. Deze zijn geïnspireerd op de leefdomeinen van de landelijke aanpak 16 -27 jaar¹⁰. Op twee van de vijf thema's (*Wonen* en *Vrije tijd*) wordt vanuit een andere beleidsterrein primair invulling gegeven. Daarom kiezen we ervoor om de focus te leggen op de volgende drie thema's voor beleidsontwikkeling:

- ❖ Leren en Ontwikkelen
- ❖ Mentaal welbevinden en weerbaarheid
- ❖ Toekomstdromen en rondkomen

⁸ *Leerling prognose rapporten 2021*

⁹ *CBS dashboard verhuisbewegingen*

¹⁰ www.16-27.nl

2.4.1 Leren en ontwikkelen

Thematieken: kansengelijkheid, talentontwikkeling, burgerschap, opvoedvaardigheden ouders, startkwalificatie

Relevante wetgeving: Leerplicht, WPO, WVO, RMC, WEC, WEB en WOW

Relevante ontwikkelingen: Leerlingen met lager opgeleide ouders halen, ondanks gelijke cognitieve capaciteiten, op een lager niveau een diploma dan hun leeftijdsgenoten met hoger opgeleide ouders. Deze ongelijkheid werkt door in hun gehele onderwijs carrière, op ieder moment en niveau. Door de coronacrisis zijn verschillen tussen jeugdigen onderling groter geworden. Vooral wanneer zij opgroeien in kwetsbare wijken heeft de crisis bestaande ongelijkheid vergroot, omdat de steunmogelijkheden thuis bepalender werden voor het schoolsucces.

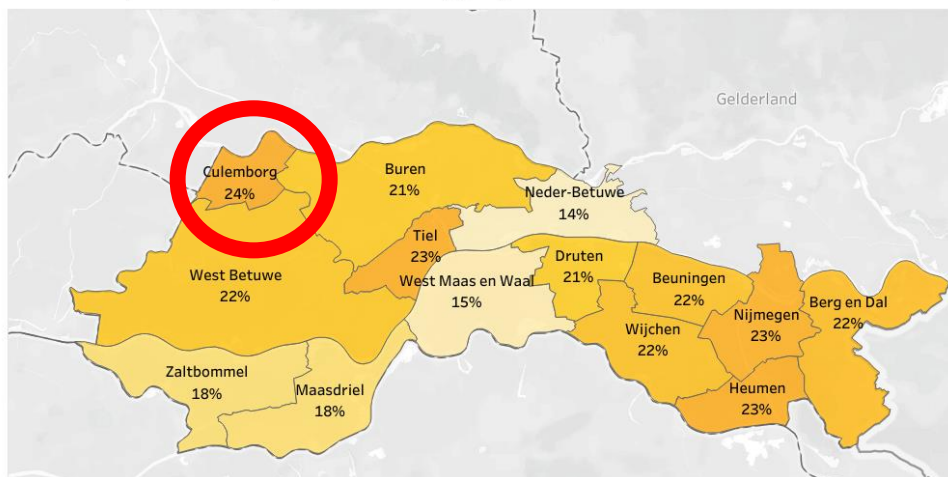
De inzet van het **Nationaal Programma Onderwijs** is bedoeld om de door de coronacrisis ontstane leer- en studievertragingen in te halen. Zowel onderwijs als gemeente ontvangen hiervoor middelen. Een goede samenwerking tussen school, thuis en buurt is een belangrijke basisvoorwaarde voor het inhalen van vertragingen en het vergroten van gelijke kansen. Met de gemeentelijke NPO-middelen streven we ernaar om complementair zijn aan de inzet van scholen. Invulling hiervan wordt in 2021 en 2022 samen met het onderwijs en relevante partners vormgegeven.

2.4.2 Mentaal welbevinden en weerbaarheid

Thematieken: mentale gezondheid, prestatiedruk, effecten corona op welbevinden, eenzaamheid, groepsdruk

Relevante wetgeving: Jeugdwet, WMO, WLZ, en WPG

Voelt vaak prestatiedruk, door zichzelf opgelegd

Relevante ontwikkelingen: De afgelopen jaren, en uitvergroot door de gevolgen van corona, is er veel aandacht voor het mentaal welbevinden. In anderhalf jaar tijd zijn er verschillende rapporten uitgebracht waarin gewaarschuwd wordt voor de toegenomen maatschappelijke verwachtingen en mentale druk onder jongeren¹¹¹²¹³. Ook jongeren in Culemborg geven, en relatief vaker dan leeftijdsgenoten in de regio, aan veel druk te ervaren.

¹¹ RIVM (2019). *Mentale gezondheid van jongeren: enkele cijfers en ervaringen*. RIVM, Bilthoven.

¹² RVS (2018). *Essay Overbezorgd: Maatschappelijke verwachtingen en mentale druk onder jongvolwassenen*. Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, Den Haag.

¹³ SER (2019). *Hoge verwachtingen: Kansen en belemmeringen voor jongeren in 2019*.

Allereerst is het goed om te realiseren dat het ervaren van druk, stress en/of mentale klachten niet altijd problematisch is. De aanwezigheid van dit soort klachten hoeft niet per definitie ten koste te gaan van het algemene gevoel van welbevinden. Veel jongeren ervaren het voelen van druk, stress en mentale klachten als iets dat er nu eenmaal bij hoort in het leven en kunnen goed functioneren ondanks de (sporadische) aanwezigheid hiervan.

Echter, er is ook een groep waar stress, druk en mentale klachten wel leiden tot problemen. Zij ervaren geen balans tussen belasting en belastbaarheid. Binnen deze groep jongeren bestaat een grote kans op het ontwikkelen van ernstige klachten en stoornissen, zoals depressie, angststoornis of burn-out.

Binnen het [Lokaal Preventie Akkoord](#) (LPA) is 'het vergroten van weerbaarheid en mentale gezondheid van Culemborgse jeugd' benoemd als zijnde één van de vier ambities voor de komende jaren. Samen met verschillende partners wordt in 2022 invulling gegeven aan het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

De laatste inzichten van de gevolgen van corona op de fysieke en mentale gezondheid van jongeren in Culemborg worden ook meegenomen in het nieuw te formuleren beleid. In het najaar van 2021 heeft een **extra GGD-jeugdmonitor** in het VO plaatsgevonden rondom gezondheid en welbevinden. De uitkomsten hiervan worden in het voorjaar van 2022 verwacht.

2.4.3 Toekomstdromen en rondkomen

Thematieken: werk en inkomen, jongerenfonds, vroegtijdig schoolverlaten, schulden, (maatschappelijke) stages, aansluiting arbeidsmarkt en startkwalificatie

Relevante wetgeving: Participatiewet, Wet SHV, Wet HT, Wet minimumloon, Wet StuFi, Wajong

Relevante ontwikkelingen: Alle jongeren zijn leerplichtig tot 16 jaar en jongeren tussen de 16 en 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald zijn kwalificatieplichtig¹⁴. In Culemborg verlaat 1,5% van de jongeren zonder startkwalificatie het onderwijs, daarmee doen ze het iets beter ten opzichte van landelijk gemiddelde (1,7%).

Zonder een kwalificatiebewijs is het vaak lastiger om een geschikte plek op de arbeidsmarkt te vinden. Afgelopen jaar is met regio rivierenland en regionale partners het [Actieplan Jeugdwerkloosheid 2021 -2025](#)¹⁵ ontwikkeld en vastgesteld. Hierin staat beschreven welke lokale, regionale en bovenregionale acties worden genomen om een kansrijke start voor jongeren op de arbeidsmarkt te vergroten.

Steeds meer jongeren krijgen te maken met schulden. Uit onderzoek van Nibud blijkt dat 37% van de mbo'ers van 18 jaar en ouder momenteel een schuld heeft en 1 op de 4 een betalingsachterstand. Een schuld hebben hoeft niet meteen een probleem te zijn, bij veel jongeren loopt het goed af. Maar er is ook een groep jongeren waar de schulden problematisch zijn. De schulden kunnen dan grote gevolgen hebben voor hun toekomst. Het belemmert hen in hun ontwikkeling doordat ze niet de keuzes kunnen maken die ze willen maken, het levert stress op en geeft een lastige uitgangspositie in de maatschappij.

¹⁴ Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger).

¹⁵ Actieplan Jeugdwerkloosheid 2021 -2025 – Focus en verbinding!

Met verschillende partijen, zoals Schuldhulpmaatje, Humanitas Thuisadministratie en MEE Gelderse poort, is er in Culemborg aandacht voor jongeren met schulden. Ook het jongerenwerk/toekomstcoach speelt een belangrijke rol in het signaleren en doorgeleiden naar professionals. Na aanleiding van de in november 2021 **aangenomen motie rondom een lokale pilot voor een jongerenfonds**, wordt in 2022 gestart met een pilot Jongerenfonds met een duurtijd van minimaal twee jaar.

2.4.5. Vrije tijd

Thematieken: jongerenplekken, sport en cultuur, (social) mediagebruik

Relevante ontwikkelingen: In de pubertijd maken pubers zich los van hun ouders, hechten ze meer belang aan de relatie met leeftijdsgenoten en ontwikkelen ze hun eigen identiteit. Naast de gezinssituatie en de omgeving op school of werk hebben jongeren behoefte aan een leefmilieu waarin ze zichzelf kunnen ontplooiën, waar ze hun eigen talenten kunnen ontwikkelen, zich kunnen ontspannen en kunnen doen wat zij leuk vinden, samen met leeftijdsgenoten.

Voor een uitgebreide analyse rondom vrijetijdsbesteding, behoefte van jongeren in de publieke ruimte en jongerenplekken verwijzen we naar het in 2020 vastgesteld **speelruimtebeleid**¹⁶. Binnen het **uitvoeringsplan van het Speelruimtebeleid** dat in 2022 wordt vormgegeven, zal aandacht zijn voor ontmoetingsplekken voor jongeren (jop), maar ook voor ontmoetingsplekken rondom beweging en sport ('spop').

Ook binnen de **cultuurvisie**¹⁷ en het in 2021 vastgestelde **uitvoeringsprogramma** spelen jongeren een belangrijke rol. Binnen het speerpunt 'Cultuur van en voor iedereen' is de ambitie geformuleerd om meer jongeren te betrekken bij het vormgeven van-, bereiken van- en activiteiten te organiseren voor jongeren 12 -18 jaar.

2.4.6. Wonen

Thematieken: overgang 18- / 18+, onafhankelijkheid van ouders

Relevante wetgeving: Jeugdwet, WMO, Wet HT

Relevante ontwikkelingen: In Nederland gaan de meeste jongeren rond hun vierentwintigste uit huis, maar er is een groot tekort aan sociale huurwoningen. Inschrijven voor een sociale huurwoning is meestal pas mogelijk vanaf achttien jaar en er zijn lange wachtlijsten.

In het najaar van 2021 wordt vanuit het ruimtelijk domein binnen het **project 'Ruimtedruk'** in een verdiepend onderzoek de woningvraag in Culemborg onderzocht. Ook de doelgroep jongvolwassenen maakt onderdeel uit van het onderzoek. Uitkomsten hiervan leiden mogelijk tot herijking van de **Woonvisie Culemborg**.

Jongeren in een jeugdinstelling of pleeggezin moeten vaak al rond hun achttiende zelfstandig gaan wonen. Zij zijn vaak nauwelijks voorbereid op alle taken en verantwoordelijkheden die erbij komen kijken als ze op zichzelf gaan wonen. Ze krijgen niet altijd de benodigde steun vanuit hun ouders en missen een stabiel netwerk om op terug te kunnen vallen als ze 18 jaar worden. Ook zijn er vaak wachtlijsten voor kamertrainingstrajecten of begeleid wonen. Dit vraagstuk valt onder het curatieve deel van jeugdbeleid, en zodoende buiten de scope van het positief jeugdbeleid. Binnen de **Gelderse Verbeteragenda** en bij de **Inkoop van Jeugd/WMO** is er expliciet aandacht voor de woonsituatie bij overgang 18-/18+.

^{11 16} *Speelruimtebeleid 2020: 'Spelen met speelruimte, hik-stap sprong naar de toekomst'*

¹⁷ *Cultuurvisie 2020: 'Cultuur voor iedereen'*

Met het beleid Kansrijk Opgroeien richten we ons dus op preventief en positief beleid. Ons doel is om door de ondersteuning van gezinnen te versterken en de hulp aan jeugdigen dusdanig te verbeteren dat kinderen en jongeren niet onnodig doorgeschoven worden naar steeds zwaardere – specialistische – zorg. Vanzelfsprekend zal dit voor jeugdigen met ernstige problematiek gewoon beschikbaar zijn en blijven.

3. Maatschappelijk effect

3.1 Wat levert het op voor onze inwoners?

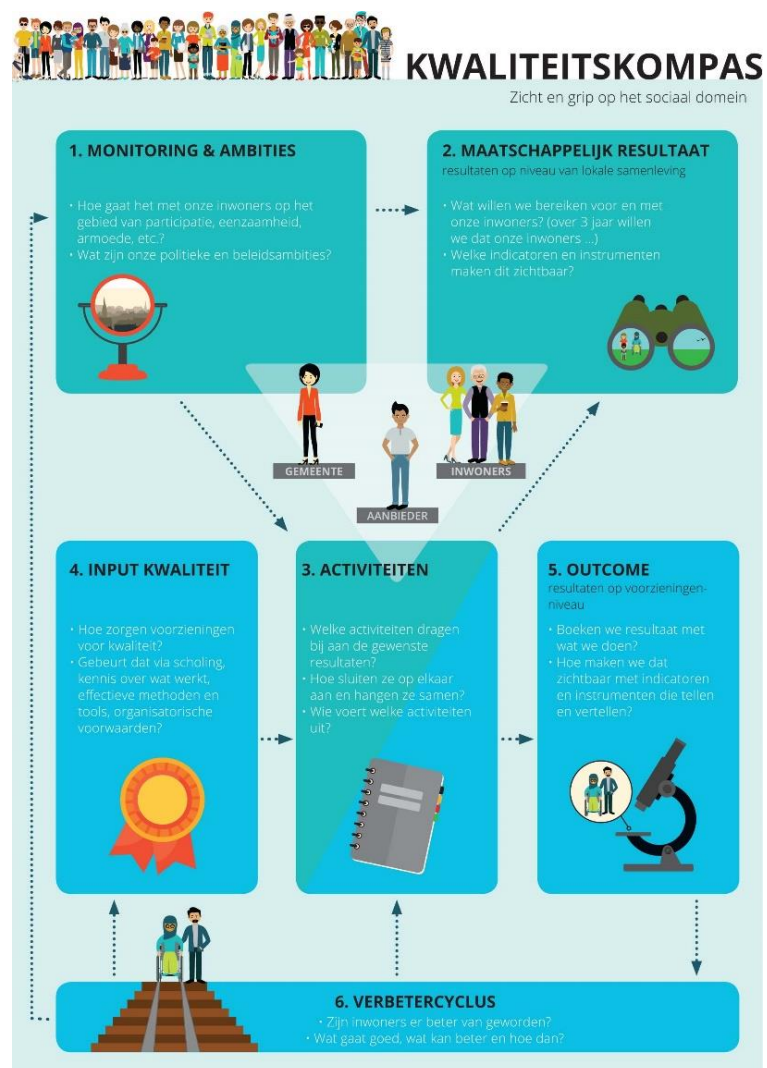
Ook zonder een beleidsdocument gebeuren er prachtige dingen, borrelt het van initiatieven en werken we hard aan het vergroten van kansen voor alle jongeren. Als gevolg van de verschillende wetten, de verschillende niveaus en veelheid van initiatieven die op een bepaalde manier verweven zijn met preventief jeugdbeleid, is de keerzijde dat de **samenhang en een gezamenlijke ambitie ontbreekt** en het belang hiervan niet altijd wordt gedeeld.

Er is te weinig overzicht en daarmee onvoldoende inzicht in het totale pakket aan preventie, de belangrijkste opgaven en doelgroepen. Hierdoor bestaat het risico van dubbelingen, maar ook van lacunes. Draagvlak is essentieel om te komen tot een gezamenlijke opgave/ambitie en uiteindelijk tot inspiratie die werkt. Zowel (intern) ambtelijk, bestuurlijk als bij inwoners, maatschappelijk middenveld en professionals. Dat betekent een andere manier van werken. Veel meer via een bottom-up aanpak, waarbij wij als gemeenten veel meer horizontaal werken en samenwerken met onze (gelijkwaardige) partners in het veld. Dit betekent een andere rol en opstelling van gemeenten, transparant zijn en duidelijk onze verwachtingen aangeven.

3.2 Methodiek van het kwaliteitskompas

De Raad heeft opdracht gegeven om te experimenteren met werkvormen om zo inwoners en maatschappelijke organisaties meer ruimte voor medeverantwoordelijkheid en eigenaarschap te geven. Met de door Movisie ontwikkelde werkwijze van het kwaliteitskompas wordt invulling gegeven aan de wens van de Raad en College om meer in gezamenlijkheid met partners te bepalen wat de gewenste maatschappelijke effecten zijn en hoe een ieder daarin een bijdrage kan leveren. In onderstaand figuur worden de verschillende fasen van het kwaliteitskompas toegelicht.

Aan de hand van het Kwaliteitskompas structureren we de te formuleren gezamenlijk ambities, maatschappelijke resultaten en indicatoren. Het structureert en ordent het gezamenlijk denkproces en biedt een basis om in samenspraak gedragen keuzes te maken en een gemeenschappelijke taal te ontwikkelen.

4. Proces en resultaten

Om te komen tot nieuw jeugdbeleid: 'Kansrijk opgroeien 12 jaar en ouder' doorlopen we een aantal fasen. Hieronder schetsen we globaal een tijdspad hoe we met de stad de ambities willen vormgeven. Daarbij is het belangrijk om te realiseren dat we niet vanaf nul beginnen. Doorlopend vinden er binnen het jeugddomein themagesprekken plaats, en inventariseren we als gemeente, maar ook de regio en samenwerkingspartijen waar het beter kan. We maken dus gebruik van datgene wat al is gedaan en kijken met een frisse blik, samen met onze partners, vooruit!

1. Opdracht vaststellen stuurgroep sociaal domein (eind 2021)

Vaststellen van deze startnotitie: 'kansrijk opgroeien 12 jaar en ouder' in College.

2. Themagesprekken partners / focus groep jongeren (Q4 2021 t/m Q2 2022)

3. Concept beleidsnotitie Kansrijk Opgroeien - 12jaar en ouder (Q2 2022)

** Bij het vormgeven van de notitie Kansrijk Opgroeien – 12 jaar en ouder houden we vast aan het format waar ook de beleidsnotitie [Kansrijk Opgroeien 0 -12](#) jaar is vormgegeven.*

4. Concept Beleidsnotitie voorleggen aan 'de stad' d.m.v. breed stadsgesprek (Q2 2022)

**Het conceptplan wordt d.m.v. een breed stadsgesprek voorgelegd aan 'de stad', bedoeld voor jongeren, partners als gemeenteraadsleden. Doel van het stadsgesprek is toetsen, aanscherpen en toelichten van de concept beleidsnotitie.*

5. Definitief Beleidsnotitie Kansrijk Opgroeien - 12jaar en ouder plan (Q3 2022)

6. Aanmelden voor de kadernota en begroting

Na goedkeuring door het college worden eventuele financiële consequenties van het plan aangekondigd / verwerkt in de kadernota 2023 e.v. en in de begroting 2023.

7. Maken uitvoeringsplan (Q4 2022)

Als de begroting is goedgekeurd wordt een uitvoeringsplan vormgegeven.

5. Communicatie en participatie

Bij het ontwikkelen van nieuw jeugdbeleid zijn veel actoren betrokkenen, zowel intern als extern. De prioritering is ook van belang in het kader van communicatie en participatie; deze is mede bepalend in welke partijen in de eerste fase worden betrokken en welke in een later stadium.

5.1 Betrokken actoren

- Gemeenteraad Culemborg
- Sascha Baggerman: verantwoordelijk portefeuillehouder, bestuurlijk opdrachtgever
- Geurt van de Haar: teamleider Maatschappelijke opgaven
- Hellen Terlien: programma manager Zorg en Veiligheid
- Peter van Dalen: senior beleidsadviseur
- Leo Schraven, projectleider integrale toegang
- Team Maatschappelijke opgaven
- Consulanten Jeugd
- Team Veiligheid
- *Evt. Team Ontwikkeling (adviseur volkshuisvesting, wijkmanagers en speelruimte beleid)*
- *Evt. Consulanten FOI en WMO*

De volgende externen zijn betrokken:

- Elk Welzijn (o.a. jongerenwerkers en wijkcoaches)
- VO-scholen O.R.S. Lek & Linge en KWC
- Samenwerkingsverband Rivierenland (passend onderwijs VO)
- Sante Partners (sociaal wijkteam, schoolmaatschappelijk werk)
- GR GGD Gelderland-Zuid (jeugdgezondheidszorg)
- GR WerkZaak
- HUB Rivierenland
- RMC
- Pro Persona Preventie
- IrisZorg
- Schuldhulpmaatje
- Humanitas
- MEE Gelderse Poort
- *Kleurrijk Wonen*
- *ROC Tiel*
- *Evt. Politie / Jeugdboa's Culemborg*

5.2 Communicatiedoelen

We maken daarbij onderscheid in verschillende communicatiedoelen:

- Informeren (raad en partners)
- Actief meedoen in stadsgesprekken (raad, partners en jongeren)
- Concept-ambities terugleggen (partners en jongeren)
- Besluitvorming (College en raad)
- Uitvoering van de doelstellingen (partners)

6. Risico's

6.1 Afbakening en focus

- De leeftijdscategorie zoals benoemd door de gemeenteraad in haar motie 'Samenhangende aanpak voor Jongeren', 12 tot 27 jaar, heeft een brede reikwijdte die in wettelijke verantwoordelijkheden¹⁸ vanuit de gemeente, vindplekken en betrokken partners. In rondom problematieken en psychosociale ontwikkeling verschillen zij sterk van elkaar. Bij deze brede benadering bestaat het risico dat in de uitwerking van de beleidsnotitie en het betrekken van samenwerkingspartners een moeilijk behapbaar pallet beslaat. Dit risico ondervangen we door een focus te kiezen en prioriteiten te stellen in zowel leeftijdscategorie als thema's/onderwerpen.
- Er zijn veel verschillende (boven-)regionale en lokale projecten en werkgroepen op het gebied van (preventief) jeugdbeleid. Bij sommige staan we als gemeente aan het roer, in andere staan we meer aan de zijlijn. Het risico bestaat dat dit versnippering geeft en op verschillende tafels tegelijk wordt geschaakt. Het samenbrengen tot één gedeelde visie en het stellen van prioriteiten vormt een uitdaging.
- Preventief / positief jeugdbeleid is een containerbegrip. Zowel binnen als tussen de organisaties wordt er op een andere manier duiding aan gegeven. Dit vraagt om het continu met elkaar blijven verscherpen en duiden van het begrip.

6.2 Capaciteit

- Intern: Er moet voldoende capaciteit beschikbaar zijn om dit project goed uit te kunnen voeren.
- Extern: Het voortgezet onderwijs is een belangrijke samenwerkingspartner. Zij moeten door de gevolgen van corona (en het vormgeven van het Nationaal Plan Onderwijs) hun prioriteiten soms verleggen waardoor er niet altijd ruimte is om mee te denken met de (beleids-)ontwikkelingen en wensen vanuit de gemeente. Daarnaast nemen zij een andere positionering in dan veel andere partners; er is geen sprake van opdrachtgever/opdrachtnemersrol, maar een horizontale samenwerkingsrelatie.

6.3 Corona

- In verband met corona is onduidelijk wanneer het mogelijk is om een fysieke brainstorm en thema/stadsgesprekken te organiseren. Online is minder geschikt voor dergelijke sessie. We blijven hierin afhankelijk van de geldende maatregelen.
- De door de corona-uitbraak voortvloeiende werkzaamheden doen een In de eerste en tweede lockdown van corona is het binnen het Team Maatschappelijke opgaven, en adviseurs jeugdbeleid gefungeerd als aanspreekpunt voor corona. Dit indien een dergelijke situatie zich weer voordoet, heeft het consequenties voor de beschikbare capaciteit.

7. Financiën

7.1 Globale kostenraming

Om het proces tot de beleidsnotitie goed te kunnen neerzetten is voor een aantal zaken is gekozen om externe capaciteit in te huren voor het voorbereiden, leiden en samenbrengen van de themagesprekken. Ook is er een werkbudget voor zaken als infographics etc. Dit werkbudget bedraagt €10.000 en wordt gedekt uit de investeringsagenda sociaal domein.

7.2 Personele Inzet

Door onder andere een schaarste aan capaciteit binnen het Team Maatschappelijke Opgaven is het formuleren van jeugdbeleid 12 jaar en ouder de afgelopen jaren geparkeerd. Door de politieke urgentie is er alsnog voor gekozen om al in 2021 de voorbereidingen te treffen voor nieuw jeugdbeleid. In het teamplan Maatschappelijke Opgaven en uitvoeringsplan doorontwikkeling sociaal domein is hier bij de planning vanaf 2022 rekening mee gehouden binnen Team Maatschappelijke Opgaven. Dit betekent ook dat andere werkzaamheden niet of deels kunnen worden uitgevoerd. Op basis van individuele en teamplannen wordt een integrale afweging gemaakt.

7.3 Financiële middelen uitvoeringsprogramma kansrijk opgroeien 12+

- De gemeenteraad heeft, op dit moment, geen vrije financiële ruimte beschikbaar gesteld voor plannen rondom het nieuwe jongerenbeleid 12+. Dit betekent dat eventuele koerswijziging binnen de bestaande financiële kaders moeten worden gerealiseerd. Dit moet helder zijn bij de deelnemers.
- Incidentele middelen vanuit de verschillende programma, zoals het preventie akkoord, het nationaal programma onderwijs en de investeringsagenda geven ruimte om tijdelijke nieuwe activiteiten vorm te geven.
- Voor de pilot van het jongerenfonds heeft de raad voor de komende twee jaar € 250.000 beschikbaar gesteld.